

PUBLIKACJE ZA ROK 2022

OPRAC. MARCIN WITKOWSKI

1. **Kindziuk M., *Edmund Wojtyła. Brat św. Jana Pawła II*, Wydawnictwo WAM, Kraków 2022, s. 344[8], [32], tablice, faksymile, fot., portrety¹.**

Oprawa miękka, 21 cm

2. ***Kronika regionalizmu. 50 lat działalności Towarzystwa Miłośników Ziemi Wadowickiej*, praca zbiorowa, Wydawnictwo i Drukarnia Scal-Bis, Wadowice 2021, s. 136, fot., il.**

Oprawa miękka, 19,5 cm

Można zadać pytanie o to, jakie są granice wadowickiego regionalizmu i lokalnej wspólnoty. Jak je wyznaczyć i gdzie, według jakich kryteriów je wytyczać. Jednym ze spoiw i świadectw lokalnej więzi wadowiczian jest dorobek kulturalny mieszkańców miasta i okolic. Dorobek ten obrazuje publikacja prezentująca może nie wszystkie, ale większość z przedsięwzięć artystycznych i kulturalnych Towarzystwa Miłośników Ziemi Wadowickiej. Retrospektywny przegląd dorobku grupy wadowiczian kształtujących aktywnie od pół wieku tożsamość regionalną [--].

(prof. dr hab. Tadeusz Paleczny)

3. **Kudłacik J., *Ziemia obiecana? Średniowieczne osadnictwo w księstwie oświęcimskim*, Muzeum im. Aleksandra Kłosińskiego w Kętach, Kęty 2022, s. 140, il., tabele, mapy.**

Oprawa miękka, 21 cm

Nieduża rozmiarami praca Janusza Kudłacika o średniowiecznym osadnictwie w księstwie oświęcimskim jest lekturą interesującą. Autor, w oparciu o bogate przekazy źródłowe oraz literaturę przedmiotu, kreśli w sposób niezwykle ciekawy zarówno początki, jak i rozwój osadnictwa w księstwie oświęcimskim.

(Z recenzji prof. dr hab. Stanisława Sroki)

Publikacja zawiera wykaz skrótów, bibliografię oraz skorowidz geograficzno-osobowy.

---

¹ Zob. D. Nosek, M. Kindziuk, *Edmund Wojtyła. Brat św. Jana Pawła II*, Wydawnictwo WAM, Kraków 2022, s. 384, „Wadoviana. Przegląd historyczno-kulturalny”, 2022, nr 25, s. 257-263.

4. **Nowakowski A., Obodyński M., Łękawica. Zarys historii wsi, Wydawnictwo Diecezji Tarnowskiej Biblos, Tarnów 2022, s. 208, fot., tab.²**

Oprawa miękka, 21 cm

Czasokres pracy obejmuje dzieje dzisiejszej Łękawicy od późnego średniowiecza (XV w.), poprzez czasy nowożytny, okres zaboru austriackiego wraz z autonomią galicyjską, Polski międzywojennej, okupacji, Polski Ludowej aż po dzień dzisiejszy, do 2020 r. włącznie. Na codzienne życie mieszkańców Łękawicy, począwszy od kwestii demograficznych i ekonomicznych poprzez kwestie natury religijnej i kulturalnej oddziaływały dwa pobliskie ośrodki miejskie: Wadowic, jako centrum komunikacyjnego, administracyjnego i usługowego oraz Kalwarii Zebrzydowskiej, będącej siedzibą znane-go w całej Polsce sanktuarium pasyjno-maryjnego, a także ośrodkiem rzemiosł (głównie drzewnego i szewskiego). Te zagadnienia często są obecne w prezentowanej pracy.

(Ze Wstępu)

Publikacja zawiera bibliografię oraz indeks osób i nazw geograficznych.

5. **Nowakowski A., Rejman A., Szkoła w Dąbrówce na tle dziejów miejscowości (1911-2020). Przyczynek do historii gminy Stryszów, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2022, fot. kolor., tab.³**

Oprawa miękka, 23 cm

Niniejsza publikacja stanowi kontynuację i uzupełnienie dwóch poprzednich monografii dotyczących miejscowości położonych na obszarze gminy Stryszów. Dotychczas z tego zakresu wydane zostały prace autorstwa Małgorzaty Janusz i Andrzeja Nowakowskiego pt. *Stronie. Dzieje oświaty na tle historii wsi. Od średniowiecza po rok 2016*, Rzeszów 2017 oraz *Anety Rejman, Andrzeja Nowakowskiego i Macieja Malca pt. Zakrzów. Dzieje szkoły na tle dziejów wsi. W 135-lecie szkoły w Zakrzowie (1884-2019)*, Rzeszów 2019⁴.

Wieś Dąbrówka, położona w południowo-zachodniej Małopolsce na samym skraju powiatu wadowickiego oraz gminy Stryszów, jest również jedną z mniejszych jednostek osadniczych zarówno w skali powiatu, jak również w obrębie gminy. Jednak jej historia sięga co najmniej XV stulecia, podobnie jak kilku innych okolicznych wsi położonych

---

² Zob. T. Szurek, *Andrzej Nowakowski, Marcin Obodyński, Łękawica. Zarys historii wsi, Tarnów 2022*, „Wadowiana. Przegląd historyczno-kulturalny”, 2002, nr 25, s. 268-271.

³ Zob. M. Plonka, *Andrzej Nowakowski, Aneta Rejman, Szkoła w Dąbrówce na tle dziejów miejscowości (1911-2020). Przyczynek do historii i gminy Stryszów, Rzeszów 2022*, „Wadowiana. Przegląd historyczno-kulturalny”, 2022, nr 25, s. 264-267.

⁴ Zob. K. Kozbiał, *Nowa publikacja o Zakrzowie. Aneta Rejman, Maciej Malec, Andrzej Nowakowski, Zakrzów. Dzieje szkoły i sportu na tle dziejów wsi, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2019*, „Wadowiana. Przegląd historyczno-kulturalny”, 2020, nr 23, s. 213-214.

w gminie stryszowskiej. Archeolodzy ustalili, że ślady pobytu człowieka na terenie dzisiejszej Dąbrówki i przyległych miejscowości mogą sięgać nawet okresu wczesnego średniowiecza, czyli okresu przedpaństwowego.

(Ze Wstępu)

Publikacja zawiera bibliografię oraz indeks osób i nazw geograficznych.

6. Pięciak K., Siwiec-Cielebon M., Jan Borek „Jastrząb” i oddział partyzancki „Śmiały”, Instytut Pamięci Narodowej, Wydawnictwo Libron, Kraków 2022, s. 48, il., fot., kolor.

Oprawa miękka, 20,5 cm

Kolejna publikacja z cyklu popularnonaukowych opracowań poświęconych partyzantom zbrojnego podziemia, walczącym na terenie powiatu wadowickiego. Autorzy przybliżyli postać Jana Borka ps. „Jastrząb” (1924-1946), jesienią 1944 r. wcielonego do 18 pułku piechoty (6 Dywizja Piechoty), w szeregach którego walczył m.in. o Kołobrzeg i na linii Odry. Po zakończeniu działań wojennych jednostka została przerzucona do Małopolski, gdzie skierowano ją do walki z antykomunistyczną partyzantką. Podczas jednej z akcji w rejonie Ponikwi w sierpniu 1946 r. strzelec (szeregowy) Borek wraz ze swoim dowódcą por. Bronisławem Piszczakiem zostali ujęci przez oddział „Churagan”⁵ dowodzony przez sierż. Jana Ziolkowskiego ps. „Śmiały”. Oficer po wylegitymowaniu i przesłuchaniu został rozstrzelany, a Jana Borka przyjęto do grupy. „Jastrząb”, awansowany przez Ziolkowskiego do stopnia kaprała, uczestniczył m.in. w akcjach rekwizycyjnych w Suchej, spółdzielniach w Kętach, Rzykach i Targanicach oraz atakach na posterunki Służby Ochrony Koeli w Suchej i posterunek MO w Ślemieniu. Kpr. Borek zginął w październiku 1946 r. w wyniku nieszczęśliwego wypadku postrzelony przez kolegę z oddziału. Został pochowany na stokach Leskowca, a prowadzone latem 2019 r. poszukiwania ujawniły jego mogiłę. Po ekshumacji szczątki partyzanta pochowano w rodzinnym grobowcu w Lubatowej k. Krosna.

W swoim opracowaniu Autorzy przybliżyli nie tylko postać Jana Borka, ale również opisali szczegółowo dzieje oddziału „Churagan” Jana Ziolkowskiego, w szeregach którego walczył przez kilka miesięcy 1946 r. kpr. „Jastrząb”.

Publikacja zawiera bibliografię.

⁵ Nazwę oddziału sierż. Ziolkowskiego zapisywano niezgodnie z ortografią dla odróżnienia od noszącego ten sam kryptonim i działającego w rejonie Zawoi i masywu Babiej Góry oddziału por. Stanisława Marka ps. „Orlicz” (por. K. Pięciak, *Tadeusz Zajczkowski „Mokry” i oddział partyzancki „Błyskawica” - „Huragan”*, Kraków 2020, s. 19).

7. **Saferna K., *Monografia wsi Przybradz*, Wydawnictwo i Drukarnia Scal-Bis, 2022, s. 480, fot., il. kolor., faksymile, mapy.**

Oprawa miękka, 23,5 cm

Książka Krzysztofa Saferny, z wykształcenia inżyniera rolnictwa, który z zamiłowania zajmuje się historią i genealogią, jest efektem wielu lat badań nad dziejami Przybradza, niewielkiej wsi leżącej w gminie Wieprz. Autor przeprowadził liczne kwerendy w archiwach państwowych i kościelnych, ale największą wartość poznawczą mają wykorzystane w publikacji wywiady, których udzielili mu mieszkańcy jego rodzinnej miejscowości. Zgodnie z założeniem, że książka jest skierowana przede wszystkim do mieszkańców wsi, K. Saferna obszernie opisał życie codzienne przybradzian na przestrzeni wieków, obyczaje, ubiór, gwarę, a także wierzenia i zabobony. Scharakteryzował również kulturę rolną mieszkańców, instytucje wiejskie i cechy lokalnego budownictwa.

Co mnie skłoniło do napisania tej monografii? Na pewno było w tym wiele mojej własnej ciekawości świata. A może lepiej byłoby to nazwać: ciekawości świata minionego. Trafiałem niejednokrotnie na osoby, które z fascynacją i leżką w oku wspominały nietatwe lata swojej młodości, często kwitując słowami: „kiedyś to było lepiej; ludzie byli jacyś inni”. Chciałem więc poznawać te czasy, kiedy „ponoć” było lepiej. Oglądałem pokazywane mi przez nich stare zdjęcia przedstawiające ludzi w tak odmiennych od naszych strojach oraz budynki, których dziś już nie ma. W czarno-białych, powiedziałby ktoś smutnych i nijakich fotografiach, odkrywałem kolor życia tamtych czasów.

(Ze Wstępu Autora)

Publikacja zawiera bibliografię.

8. **Władysław Wichman, *Moje życie. Pamiętnik zatorzanina*, wprowadzenie, oprac. nauk., red. K. Meus, T. Wichman, Wydawnictwo Księgarnia Akademicka, Kraków-Zator 2022, s. 473[1], fot., faksymile.**

Oprawa miękka, 21 cm

Edycja pamiętników **Władysława Wichmana seniora (1885-1961), zatorzanina, nauczyciela i działacza społecznego**, który w czternastu zeszytach zawarł swoje wspomnienia obejmujące czas od końca XIX w. poprzez lata działań wojennych 1914-1920, epokę II Rzeczypospolitej po okres hitlerowskiej okupacji. Pamiętniki, wydane nakładem gminy Zator, pozostawały dotąd w rodzinnym archiwum Wichmanów i wiedziało o nich zaledwie wąskie grono historyków. Publikacja jest drugim tomem serii wydawniczej Książnica Zatorska, którą otworzył, wydany

w listopadzie 2021 r., dziennik autorstwa Władysława Wichmana, poświęcony działalności Związku Strzeleckiego na Zatorszczyźnie w latach 1913-1914⁶.

Władysław Wichman [-] był bystrym obserwatorem zdarzeń, w których uczestniczył lub których był świadkiem, a także ludzi, z którymi się stykał na gruncie rodzinnym lub zawodowym. Umiał też trafnie dostrzec i zdefiniować zjawiska oraz procesy społeczne i kulturowe, dokonujące się na przestrzeni opisywanych lat. Wrodzony zmysł obserwacji, inteligencja i dobre wykształcenie mimo braku akademickich studiów, samodzielność formułowanych opinii i ocen autora podnoszą wartość tego tekstu. Dotyczy to także nielicznych fragmentów, mających charakter szerszej refleksji i odnoszących się do nieco odleglejszej przeszłości przypadającej na czas jego dzieciństwa, jak np. plastyczny opis życia w Zatorze w ostatniej dekadzie XIX w.

Na podkreślenie zasługuje w pełni profesjonalna i ze wszelkich miar staranna edycja tekstu wspomnień, zgodna z wszystkimi normami obowiązującymi w przypadku tego rodzaju źródła historycznego. Składa się na nią bogata dokumentacja źródłowa, stanowiąca czasem rodzaj dopełnienia, a zawsze weryfikacji publikowanego tekstu. Wydawcy zachowali jednocześnie jego zgodny z oryginałem chronologiczno-rzeczowy układ, odpowiadający 14 zeszytom zapisanym przez Autora. Tom wzbogaca obszerny zestaw wykorzystanej literatury i fotografie rodzinne przekazane przez Wnuka autora.

(Z recenzji prof. dr. hab. Tomasza Gąsowskiego)

Publikacja zawiera bibliografię oraz indeks osób i nazw geograficznych.

⁶ *Władysław Wichman. Związek Strzelecki na zatorszczyźnie (1913-1914)*, wprowadzenie, oprac. nauk., red. K. Meus, Wydawnictwo Księgarnia Akademicka, Kraków-Zator 2021.